

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/4807,Noc-Muzeow-Bialystok-1516-maja-2010.html>
18.04.2026, 01:16

Noc Muzeów - Białystok, 15/16 maja 2010

15.05.2010

Grubo ponad setka Białostoczan zdecydowała się przyjechać w sobotni wieczór na peryferie miasta, by w siedzibie tutejszego Oddziału IPN spędzić Noc Muzeów. Byli studenci i ludzie starsi, niektórzy z dziećmi i wnukami. Archiwum OBUiAD przyciągnęło - co zrozumiałe - zwłaszcza studentów archiwistyki. Kilkadziesiąt osób wytrzymało aż do północy na pokazie filmów i prelekcjach dotyczących białostockiej partyzancki czasu wojny i powojennej. Zainteresowaniem cieszyły się publikacje, które można było nabyć w promocyjnych cenach. Najwytrwalsi otrzymali w prezencie najnowszy numer „Biuletynu IPN”.

Program filmowy:

PRZEGLĄD FILMÓW HISTORYCZNYCH

- „Zbyszek Trzynastka” cz. 1-2 (film zrealizowany przez TVP Białystok przy współudziale IPN w Białymstoku)

Film przedstawia sylwetkę Zbigniewa Recki ps. „Trzynastka”, legendarnego żołnierza białostockiego Okręgu AK-AKO-WiN, który przeszedł do historii organizując w dniu 31 października 1942 roku akcję brawurowej ucieczki z aresztu gestapo członków sztabu Okręgu Białostockiego AK. Przez długi czas przedstawiany w negatywnym świetle przez fakt, że uczestniczył w wykonaniu kontrowersyjnego wyroku śmierci na Irenie Liniarskiej - żonie ppłk. Władysława Liniarskiego „Mściszawa”. Zginął 11 października 1946 r. w walce z plutonem operacyjnym MO. Odznaczony Virtuti Militari V klasy, dwukrotnie Krzyżem Walecznych, Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski (pośmiertnie).
Po projekcji komentarz współautora filmu Marcina Zwolskiego (OBEP IPN Białystok).

- „Karaś” (film zrealizowany przez TVP Polonia przy współudziale IPN w Lublinie)

„Karaś”, to konspiracyjny pseudonim Tadeusza Westfala, przedwojennego pilota 32 Eskadry Rozpoznawczej 3 Pułku Lotniczego w Poznaniu, w kampanii wrześniowej 1939 roku walczącego właśnie na samolocie PZL 23 „Karaś”. Po zestrzeleniu ciężko poparzony trafił do szpitala w Łodzi, a następnie został ewakuowany na wschód do Pińska, skąd zbiegł przed wkraczającymi oddziałami Armii Czerwonej. Dotarł wówczas na teren powiatu wysokomazowieckiego, gdzie współtworzył struktury polskiego podziemia niepodległościowego w ramach ZWZ. Pod okupacją niemiecką kierował Kedywem (pionem walki bieżącej) Obwodu AK Wysokie Mazowieckie. Prowadził wówczas aktywną działalność likwidacyjną wyróżniającą się w skali całego Okręgu AK Białystok. Akcje realizowane przez oddział „Karasia” pociągnęły za sobą niezwykle brutalne represje ze strony okupanta niemieckiego wobec ludności cywilnej zamieszkującej teren powiatu. Zginął w niejasnych okolicznościach w lipcu 1944 roku (według jednych przekazów w walce z własowcami - dezertkami z armii niemieckiej, według innych w walce z sowieckimi spadochroniarzami z grupy dywersyjno-wywiadowczej).
Po projekcji komentarz współautora filmu Piotra Łapińskiego (OBEP IPN Białystok).

- „Grom” (film zrealizowany przez TVP Polonia przy współudziale IPN w Lublinie)

Historia ppor. Józefa Borowskiego „Groma”, przedwojennego oficera 1 pułku artylerii ciężkiej z Modlina, którego powojenna działalność konspiracyjna została brutalnie przerwana bezsensowną śmiercią. „Grom” całą okupację spędził w niewoli niemieckiej, jako jeniec oflagów. W styczniu 1945 r. podczas ewakuacji obozu został uwolniony przez nacierające oddziały Armii Czerwonej. Sytuacja, którą zastał wówczas na ziemiach polskich administrowanych przez sowiecką administrację wojskową oraz polskie władze komunistyczne sprawiła, iż powziął decyzję o rozpoczęciu działalności niepodległościowej w szeregach AK. Od maja 1945 r. dowodził 1 kompanią 42 pp AK Zgrupowania partyzanckiego o kryptonimie „Piotrków”. Na czele oddziału partyzanckiego przeprowadził wiele pomyślnych akcji wymierzonych w terenowe struktury władzy komunistycznej. Zginął w czerwcu 1945 roku w leśniczówce Stary Majdan z rąk partyzantów wydalonych karnie z oddziału za rabunki. Pochowany został na cmentarzu parafialnym w Supraślu, gdzie przez ponad 40 lat spoczywał w bezimiennej mogile - postawienie nagrobka z prawdziwego zdarzenia było możliwe dopiero po odzyskaniu przez Polskę pełnej suwerenności po roku 1989.

Po projekcji komentarz współautora filmu Piotra Łapińskiego (OBEP IPN Białystok).

- „P - 8” (film zrealizowany przez TVP Polonia przy współudziale IPN w Lublinie)

Tytuł filmu „P-8” to pseudonim sierż. pchor. Leona Suszyńskiego, który od jesieni 1945 r. dowodził oddziałem partyzanckim na Białostocczyźnie. Początki działalności konspiracyjnej Leona Suszyńskiego przypadają na rok 1941, kiedy to wstąpił w szeregi Związku Walki Zbrojnej, a następnie naturalną kolejną rzeczą działał w Armii Krajowej. Po zdekonspirowaniu w 1943 roku dołączył do oddziału partyzanckiego, z którym następnie przedostał się na teren Nowogródzczyzny. Był m.in. dowódcą plutonu 77 pp AK oraz uczestniczył w akcji „Ostra Brama”. Latem 1944 roku przedostał się na Białostocczyznę. Wiosną 1945 roku dołączył do Zgrupowania „Piotrków”, a po jego rozwiązaniu od jesieni dowodził samodzielnym oddziałem partyzanckim. W takiej konspiracji dotrwał do amnestii 1947 r., podczas której ujawnił się wraz z podległym mu oddziałem.

Następnie wyjechał do Wrocławia, gdzie podjął pracę. Jednak na skutek donosów do Urzędu Bezpieczeństwa w Białymstoku o jego rzekomej współpracy z gestapo został aresztowany i w 1949 r. stanął przed WSR w Białymstoku, który skazał go na 8 lat więzienia

Po projekcji komentarz współautora filmu Piotra Łapińskiego (OBEP IPN Białystok).

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

